

1. møde

Tirsdag den 1. oktober 1968 kl. 12.

Aldersformanden (Aksel Larsen): Folketingets møde, det første møde i det nye folketingsår, er åbnet. Jeg byder medlemmerne velkommen, og jeg er sikker på, at vi forenes i ønsket om, at vi i dette folketingsår vil leve op til at løse de store opgaver, der forestår, ikke blot på det indenrigsøkonomiske og indenrigspolitiske område, men også med henblik på den internationale situations udvikling.

Som det medlem, der længst har haft sæde i tinget, påhviler det ifølge forretningsordenen mig at lede valget af tingets præsidium.

Det er meddelt mig, at det konservative folkeparti, venstre og det radikale venstre danner fælles valggruppe. I henhold til gruppernes indstilling er til formand valgt *Skytte*, til første næstformand er valgt *Kaj Andresen*, til anden næstformand *Hanne Büdtz*, til tredje næstformand *From* og til fjerde næstformand *Morten Lange*.

Statsministeren (Hilmar Baunsgaard): Den regering, der for mindre end trekvart år siden fremstillede sig for folketinget, tiltrådte i en situation præget af en kritisk udvikling i landets økonomi. Regeringen redegjorde dels i tiltrædelseserklæringen, dels ved forelæggelsen af sit stabiliseringsprogram for sit syn på denne situation og for den bydende nødvendighed af de forholdsregler, som siden er blevet gennemført.

Det er regeringens opfattelse, at det fortsat vil være en påtrængende opgave for samfundet at fastholde den stabilisering, som nu er indledt. Vore leve- og arbejdsvilkår vil være dybt afhængige af, at vi genskaber tilliden til dansk økonomi og hindrer også på længere sigt et tilbagefald til tilstande præget af kronisk økonomisk ufrihed i valutavanskelighedernes spændetrøje.

Dette er forudsætningen for nye fremskridt og dermed for den omfattende reformlovgivning, som bliver disse års hovedopgave.

I henhold til forretningsordenen skal der i dette møde tillige vælges 4 tingsekretærer. Hertil har grupperne udpeget *Simonsen*, *Kofoed*, *Martin Pedersen* og *Helge Nielsen*, der således er valgt.

Tinget er hermed sat.

Jeg anmoder den højtærede formand om at indtage formandspladsen.

Formanden: Jeg takker for den tillid, som tinget har vist mig ved at vælge mig til at lede arbejdet her. Jeg skal bestræbe mig på efter bedste evne at opfylde de pligter, der påhviler mig som tingets formand.

Først har jeg den glæde på tingets vegne at udtale et hjerteligt velkommen til Deres Majestæter Kongen og Dronningen, til Deres kongelige Højheder Tronfølgeren og Prins Henrik samt til repræsentanter for højesteret, der som folketingets gæster overværer tingets første møde i det nye folketingsår. Hjerteligt velkommen.

Jeg giver herefter ordet til statsministeren, for at han kan give den i grundlovens § 38 omhandlede redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Det folketingsår, der begynder i dag, vil indlede en ny reformperiode, og regeringen indbyder med henblik herpå folketinget til virksomt samarbejde.

Der kan i indeværende samling ventes forslag om betydningsfulde skridt til en tidsvarende jord- og planlægningslovgivning, til en administrativ og finansiel reform i forbindelse med fuldbyrkelse af kommunalreformen, til en nyordning af forsvaret, til fastlæggelse af tidsfølgen i trafikinvesteringerne og til fortsat udbygning af ungdommens uddannelsesmuligheder og af de sociale ydelser. Regeringen vil endvidere fremsætte reformforslag til støtte for en fremskyndet industrialisering i egnsudviklingsområderne.

Et af de bærende synspunkter under regeringens forberedelse af det nye folketingsår har været, at ikke blot lovgivningsresultaterne, men også lovgivningsrytmen må tilrettelægges på en sådan måde, at lovgivningen så gnidningsfrit som muligt følger sig ind i befolkningens praktiske liv.

Regeringen understreger med disse ord sit ønske om og sin vilje til, med det størst mulige flertal i folketinget, at udforme og virkeliggøre en reformpolitik, der kan tilpasse vort land til den moderne tids kulturelle, tekniske og økonomiske krav.

Igen i år åbner folketinget sin samling i skyggen af alvorlige udenrigspolitiske begivenheder.

Besættelsen af Tjsekoslovakiet forekommer som et tilbagefald til en epoke, som vi troede var forladt. Begivenhederne har endnu en gang bekræftet, at lederne i den kommunistiske verden ikke har den nødvendige forståelse af de kræfter, som er afgørende for den menneskelige udvikling.

Danmarks klare afstandtagen fra de fem Warszawapagtlandes adfærd er udtrykt i den regeringserklæring, der blev udsendt straks efter besættelsen. Vi har udtrykt det samme i FN's sikkerhedsråd og direkte over for vedkommede diplomatiske repræsentanter. Selv om det på forhånd måtte anses for givet, at sikkerhedsrådets handlekraft ville være læmnet af sovjetrussisk veto, er regeringen ikke i tvivl om, at det var rigtigt at bringe spørgsmålet frem i sikkerhedsrådet for dermed at stille angriberne over for andre landes spontane reaktion på dette udslag af magtpolitik. Det er igennem FN, den verdensopinion skal dannes, som i det lange løb vil være det egentlige fundament for en international retsorden. Der gives intet alternativ til FN, og vi bør stadig efter evne medvirke til at styrke verdensorganisationen.

Begivenhederne i Tjsekoslovakiet vil uundgåeligt påvirke den udenrigspolitiske tankegang og planlægning. Afspændingspolitikken har lidt et tilbageslag, og kontaktmuligheder af forskellig karakter er blevet vanskeliggjort. Regeringen kan og vil imidlertid ikke opgve håbet om et samvirke mellem Øst og Vest eller håbet om, at den politiske udvikling i Europa på længere sigt vil føre frem mod en situation, hvor meningsfyldte forhandlinger vil kunne føres om europæiske spørgsmål. Det er fortsat regeringens opfattelse, at spørgsmålet om Tysklands genforening må indgå i disse forhandlinger.

Der er ikke i øjeblikkets krise noget, der tilskynder til ændringer i vort forhold til NATO, således som dette kom til udtryk i regeringens tiltrædelseserklæring. Sommerens begivenheder har understreget behovet for, at NATO kan komme til at virke som et politisk instrument i afspændingens tjeneste.

Det er en politisk svækkelse af NATO, at et diktatur har kunnet udvikle sig i Grækenland. Den danske regering vil sammen med de andre skandinaviske lande og Holland

videreføre klagen til Den europæiske Menneskerettighedskommission over krænkelse af menneskerettighederne i Grækenland.

Vietnamproblemet synes stadig at være langt fra en løsning, og ved samtalerne i Paris gøres der tilsyneladende ingen eller kun små fremskridt. Regeringen er fortsat af den opfattelse, at de amerikanske bombardementer af Nordvietnam bør indstilles uden betingelser.

Under de realitetsforhandlinger, vi håber vil komme, må begge parter selvsagt være villige til at give indrømmelser. De nordiske lande samarbejder om at planlægge og koordinere en hjælp til Vietnam efter krigshandlingernes afslutning. Det er et fælles håb, at der snarest vil blive brug for at omsætte de planlagte forholdsregler til virkelighed.

Regeringen har med beklagelse fulgt de gentagne brud på våbenstilstanden i Mellemøsten. Vi lægger den største vægt på, at sikkerhedsrådets resolution om våbenhvile overholdes, og støtter generalsekretær U Thants særlige repræsentant, ambassadør Jarrings mission.

I forhold til udviklingen i det sydlige Afrika vil regeringen fastholde den hidtidige linje. Regeringen vil således i FN fortsat arbejde for at skabe grundlag for en fredelig løsning for hele området på basis af principperne om selvbestemmelsesret og racelighed.

Særlig tragisk har udviklingen i striden i Nigeria været. Der er her tale om menneskelige lidelser af et omfang, næppe ret mange til fulde har forstået. Den danske regering har sammen med de andre nordiske lande udfoldet bestræbelser for at fremme den humanitære hjælp. Det er et af krigens hæslige træk, at selv dette har været vanskeligt.

En løsning af konflikten forudsætter, at de krigeriske handlinger bringes til ophør. Det er dybt beklageligt, at udenforstående lande ikke har villet afstå fra våbenleverancer til de stridende.

Med henblik på at gennemføre en dybtgående undersøgelse af problemerne om Danmarks sikkerhedspolitik har regeringen nedsat et udvalg bestående af udenrigsministeren, ministeren for nedrustningsspørgsmål og forsvarsministeren. Til bistand for dette udvalg er etableret et underudvalg af eksperter og embedsmænd.

De seneste udenrigspolitiske begivenheder må selvsagt med i overvejelser om den fremtidige sikkerhedspolitik. Det er imidlertid stadig regeringens opfattelse, at sikkerhedsudvalget vil være i stand til som oprindelig planlagt at aflevere en foreløbig rapport i løbet af foråret.

Det siger sig selv, at resultatet af sikkerhedsundersøgelserne kan komme til at påvirke fremtidige overvejelser vedrørende forsvarsordningen. Regeringen er imidlertid af den opfattelse, at der er grundlag for nu at foreslå administrative reformer. Der vil derfor i folketingets år blive fremlagt forslag om ændringer i forsvarsordningen, der tager sigte på at skabe grundlag for en fællesværnsordning dels ved oprettelse af en enhedsledelse af forsvaret, dels ved en yderligere forenkling af forsvarets organisation og virksomhed. Blandt forslagene vil også være en ny lov om forsvarets personel. Det er regeringens opfattelse, at der samtidig med disse ændringer vil være grundlag for en nedsættelse af den militære tjenestetid.

Regeringen er uforandret af den opfattelse, at en bred enighed om forsvars- og udenrigspolitikken er ønskelig. Forslagene vil derfor blive fremlagt som grundlag for en så åben drøftelse i folketinget, at der mellem regering og opposition kan findes veje til fortsat enighed.

Man må imidlertid ikke glemme, at problemerne om Danmarks sikkerhed er uløseligt

forbundet med spørgsmålet om sikkerhed i verden, og det er nødvendigt at tage hele spørgsmålet om de internationale konflikters baggrund og løsning op til ny vurdering i lys af de særlige betingelser, atomalderen skaber. Dette arbejde står for vort lands vedkommende ved en spæd begyndelse ved etablering af en arbejdsgruppe i udenrigsministeriet med denne opgave for øje.

Nedrustningsspørgsmålenes afgørende betydning er hævet over enhver tvivl, hvorfor regeringen agter at fortsætte den hidtidige politik. Det er imidlertid klart, at resultater på nedrustningsområdet har et godt internationalt klima som nødvendig forudsætning. Regeringen har derfor med tilfredshed konstateret, at de senere års bestræbelser for at nå til enighed om en traktat til forhindring af spredning af kernevåben nu har ført til et resultat.

Det tragiske er imidlertid, at næsten samtidig har begivenhederne i Czekoslovakiet gjort visse lande mere tilbageholdende med hensyn til at ratificere denne traktat. Regeringen har for ganske nylig rettet en indtrængende opfordring til en række toneangivende lande om at slutte op om traktaten. Man har herved udtalt, at det var den danske regerings overbevisning, at en forsinkelse af traktatens gennemførelse på længere sigt vil medvirke til at forlænge varigheden af det tilbageslag, som den internationale afspænding har lidt, og samtidig indebære en alvorlig risiko for, at andre for afspændingen skadelige tendenser vinder indpas. Den danske regering har undertegnet traktaten, og det er hensigten snarest at fremsætte forslag til folketingsbeslutning om ratifikation.

De aktuelle begivenheder i Europa må ikke få os til at glemme, at det egentlige verdensproblem stadig er spændingen mellem rige og fattige lande. Kløften må udjævnnes gennem en stadig forøgelse af bistanden til og samarbejdet med udviklingslandene. Moralsk er dette en forpligtelse, og realpolitisk er det forudsætningen for skabelsen af en fredeligere og sikrere ordening af de internationale spørgsmål.

Det må med største beklagelse konstateres, at udviklingen henimod et større europæisk marked er gået i stå efter det franske nej i december 1967 til optagelse af forhandlinger mellem fællesmarkedet og de lande, der ansøger om medlemskab. Forsøg på at bringe situationen ud af dette dødvande har endnu ikke givet resultat, og der er ikke i øjeblikket tegn til, at markedsdelingen kan bringes til ophør inden for en kortere tid.

Danmark fastholder sammen med de øvrige ansøgerlande sin anmodning om medlemskab og vil fortsat støtte alle bestræbelser for at få forhandlinger herom i gang. Fællesmarkedets landbrugspolitik har på en meget uheldig måde bidraget til at øge den store skævhed i handelssamkvemet mellem Danmark og fællesmarkedets lande, herunder særlig Forbundsrepublikken Tyskland. Dette er en meget alvorlig belastning for Danmarks betalingsbalance.

På denne baggrund må vi i mellemtiden fra dansk side i endnu højere grad end hidtil holde den nærmest mulige kontakt med fællesmarkedets myndigheder i Bruxelles og samtidig søge at varetage konkrete danske eksportinteresser ved forhandlinger med de enkelte medlemslande, i første række Forbundsrepublikken Tyskland.

Regeringen vil fortsat søge EFTA-samarbejdet udbygget, ikke mindst med sigte på at få handelen med landbrugsvarer stærkere inddraget i samarbejdet.

De bestræbelser, der er i gang for at opnå en udvidelse af det nordiske samarbejde, kulturelt som økonomisk, må ses på baggrund af et fælles ønske om nordisk følgeskab i den fremtidige europæiske udvikling. Den eksisterende usikkerhed omkring markedsspørgs-

målet har selvsagt aktualiseret behovet for et udvidet nordisk samarbejde. Regeringens initiativ, der førte til afholdelse af det nordiske statsministermøde i april, havde det sigte at styrke de nordiske landes stilling i Europa og at sikre, at det nordiske samarbejde, herunder toldfriheden for den hastigt voksende nordiske samhandel i industriprodukter, opretholdes; også efter at et stort europæisk marked måtte være tilvejebragt.

Regeringen vil tilstræbe, at de igangværende nordiske drøftelser kan føre til politiske beslutninger i det kommende år om en væsentlig udvidelse af det nordiske samarbejde. Vi mener, at dette bør ske på grundlag af en nordisk traktat, som dækker det bredest mulige samarbejdsfelt, herunder også samhandelen med landbrugsvarer. Det er regeringens håb, at et enigt folketing vil stå bag sådanne beslutninger, som er nødvendige for at udvikle det nordiske samarbejde.

Danmarks meget omfattende samkvem med udlandet har til følge, at landet er under bestandig indflydelse af udviklingen i den internationale økonomi. Den britiske devaluering i november bragte ikke uroen på valutamarkederne til ophør. Danmark vil fortsat deltage i de bestræbelser, som udfoldes for at sikre større stabilitet i det internationale betalingssystem.

Der er siden midten af 1967 sket en hurtig stigning i industrilandenes produktion og samhandel. Det anses for sandsynligt, at tempoet i denne stigning efterhånden vil blive noget afsvækket, navnlig på grund af økonomisk stramning i England og USA. Alligevel tør det antages, at eksportmulighederne for danske industriprodukter fortsat vil være relativt gunstige. Derimod er udsigterne for landbrugseksporten afgjort utilfredsstillende på grund af lave priser på det britiske marked og den protektionistiske landbrugspolitik i fællesmarkedet.

Betalingsbalancens underskud nåede i 1967 det urovækkende omfang af omkring 2.150 mill. kr. over for 1.300 mill. kr. året forud. På trods af den forringelse i bytteforholdet, som devalueringen har medført, er der i den forløbne del af 1968 indtrådt en bedring i betalingsbalancen, således at underskuddet i år påregnes at blive af nogenlunde samme størrelsesorden som i 1966.

Samtidig har der været fremgang i produktion og omsætning efter det tilbageslag, der indtraf i sidste halvår 1967. Denne fremgang skyldes ikke mindst en forøget stigningstakt i industrieksporten, men også at det private og offentlige forbrug har ligget højere end sidste efterår. Derimod har investeringsvirksomheden været vigende. Den nedgang i igangsættelser inden for boligbyggeri og erhvervsinvesteringer, der satte ind sidste efterår, fortsatte i første halvår 1968.

Som samlet resultat har væksten i den danske produktion i den forløbne del af året været noget svagere end den samtidige vækst i produktionskapacitet og arbejdsudbud. Beskæftigelsen var i begyndelsen af året lavere, men har fra maj måned været større end på samme tid i fjor. Da arbejdsstyrken samtidig er steget i et noget stærkere tempo, har det højere ledighedsniveau, der opstod sidste efterår og vinter, imidlertid fortsat gjort sig gældende.

Det er regeringens mål at sikre høj og produktiv beskæftigelse, men at gøre dette på et grundlag, der er holdbart. Derfor vil jeg gerne fastslå, at stabiliseringspolitikken endnu kun er på vej.

Regeringen anser det for uforsvarligt at fortsætte med underskud på betalingsbalancen af en størrelsesorden som det underskud, vi stadig har. Ganske vist kan den dybtgående strukturomlægning fra landbrug til byerhverv begrunde nogen låntagning i udlandet, men

de internationale lånemarkeder er ikke præget af en sådan stabilitet, at man kan basere den økonomiske udvikling og politik på mulighederne for at låne store årlige beløb. Derfor må der stræbes mod en yderligere nedbringelse af betalingsbalancens underskud i de nærmest kommende år.

Det var den gradvise virkeliggørelse af disse mål, regeringen havde for øje, da den efter sin tiltrædelse og under ekstra pres af de konsekvenser, den danske devaluering trak med sig, gennemførte et stabiliseringsprogram omfattende ekstraordinære pris- og avancebevarelses- og statsfinansielle stramninger, baseret både på betydelige, men nødvendige udgiftsbesparselser og på forhøjelse af merværdiafgiften. Målet var at bevare mest muligt af den fordel navnlig for industrieksporten, som devalueringen, da den nu var gennemført, havde tilvejebragt. Betingelsen herfor måtte være, at landet undgik et nyt pres opad på det i forvejen for høje pris- og omkostningsniveau.

Vi kan ikke varigt fastholde høj beskæftigelse, hvis pris- og omkostningsniveauet — som det i de senere år har været tilfældet — stiger stærkere end i de lande, dansk industrieksport skal konkurrere med. Hensynet til indkomstudviklingen i vore eksporterhverv taler også stærkt for stabilitet i det indenlandske pris- og omkostningsniveau.

Derfor har det været af betydelig værdi, at prisudviklingen i 1968 — i kontrast til de senere års prisstigninger — er forløbet roligt til trods for devalueringen og de gennemførte lønforhøjelser.

Et andet gunstigt træk er det betydelige rentefald og den væsentlige lempelse af finansieringsmulighederne for byggeri og anden investering. Regeringen må minde om, at en normalisering af kreditmarkedet og et lavere renteniveau var et af de erklærede mål for vor stabiliseringspolitik. Der er hermed skabt grundlag for en billigsgørelse af byggeriet og lavere husleje af nye boliger.

En væsentlig forudsætning for dette fremskridt er, at vi fastholder den strammere finanspolitik, som indledtes med merværdiafgiftens gennemførelse i sommeren 1967, og som fik sin nuværende udformning ved gennemførelsen af regeringens stabiliseringsprogram i foråret.

Der blev herved tilvejebragt grundlag for en bedre balance mellem statsudgifterne, det private forbrug, erhvervsinvesteringerne og eksporten. Den økonomiske afspænding, der i første omgang blev følgen heraf, har automatisk ført til en vis forskydning i balancen mellem statsbudgettets udgifter og indtægter; dels indgår afgifterne med noget mindre beløb end budgetteret, dels er statens udgifter bl. a. til arbejdsløshedsunderstøttelse overgangsvist blevet forøget.

Regeringen understreger, at denne midlertidige forskydning på statsbudgettet ikke hindrer, at den tilstræbte balance mellem finanspolitikken, det private forbrug, erhvervsinvesteringerne og eksporten bevares. Den nødvendige stabilisering er på vej, og mulighederne for en mere holdbar fremgang i produktion og beskæftigelse tegner sig. Det er på den anden side klart, at den nuværende situation ikke giver grundlag for en almindelig finanspolitisk lempelse oven på de betydelige lettelser, der er gennemført i pengepolitikken, og hvis virkninger på beskæftigelsen endnu kun er begyndt at vise sig.

Det er som fremhævet regeringens mål at tilvejebringe og sikre høj og stabil beskæftigelse både på kortere og på længere sigt. Enhver, der har fulgt den økonomiske udvikling her i landet i den sidste menneskealder, vil imidlertid vide, at udviklingen i betalingsbalancen over for udlandet gentagne gange har sat grænser for vore muligheder for at føre

en selvstændig og konstruktiv beskæftigelsespolitik. Risikoen herfor vil også være til stede i den kommende tid. Hvis der igen kommer en bølge af forhøjelser i pengeindkomsterne, som bringer os ud af takt med udviklingen i de lande, vore erhverv skal konkurrere med, kan bestræbelserne for økonomisk stabilisering vise sig at være forgæves. Det må her erindres, at der i udlandet nu gennemgående føres en mere tilbageholdende prispolitik og en mere tilbageholdende politik over for stigninger i priser og indkomster, end man tidligere har været vidne til.

Der skal i løbet af det kommende år træffes afgørelser af vital betydning for indkomst-udviklingen. Kun hvis regeringen, lønmodtagernes organisationer, arbejdsgiverne, de erhvervsdrivende og landbruget forener deres anstrengelser for at tilstræbe en afbalanceret udvikling, vil det blive muligt at opnå et resultat, som rummer fornøden hensyntagen til alle parter interesse i størst mulig beskæftigelse og rimelig fordeling af samfundsvelstanden.

Dette synspunkt må være afgørende for såvel det private som det offentlige arbejdsmarked ved forårets lønforhandlinger. De bør præge de kommende forhandlinger om landbrugsordningerne, og de bør tilsige erhvervene at udvise den største tilbageholdenhed ved fastsættelse af priser og avancer.

Regeringen ønsker i denne sammenhæng at understrege, at det er ikke ligegyldigt, under hvilken form vi undgår et nyt efterspørgselspres. En forhøjelse af skatterne vil således ikke klare omkostningsproblemet og dermed heller ikke sikre den konkurrenceevne, der er forudsætningen for fuld beskæftigelse.

Hvis det lykkes at tilvejebringe forudsætninger og større sikkerhed for, at pris- og omkostningsstigningerne ikke løber fra os igen, vil det give et større spillerum for at føre en selvstændig økonomisk politik, som kan sikre den fulde beskæftigelse også på længere sigt. Det er regeringen magtpåliggende at minde om denne sammenhæng og fremhæve det ansvar, der i den forbindelse hviler ikke alene på regeringen og folketinget, men også på erhvervslivet og arbejdsmarkedets organisationer.

Efter regeringens opfattelse må dette ansvar tage sin begyndelse i et fortsat mådehold i statsfinanserne. Det er nødvendigt, at der sker en omhyggelig sortering og prioritering af de opgaver, der tages op. Det gælder i lige grad de offentlige investeringer og statens driftsudgifter.

Regeringen fik i foråret gennemført besparelser på finansloven for indeværende finansår. Forslaget til finanslov for det kommende finansår vil blive præget af regeringens bestræbelser for at opnå en dæmpning af stigningstakten i statens udgifter, og disse bestræbelser vil blive videreført i de kommende år gennem den langtidsbudgettering, som nu er lagt til rette.

Som et led i forårets stabiliseringspolitik gennemførte regeringen et prisstop for tjenesteydelser og skærpede bestemmelser vedrørende vejledende priser, samtidig med at avancestoploven blev forlænget, så alle de ekstraordinære bestemmelser blev gældende indtil 1. november i år.

Hensigten med disse bestemmelser var, at de skulle yde et bidrag til at tilvejebringe ligevægt i økonomien. Udviklingen viser, at dette formål er blevet opnået.

Det er regeringens opfattelse, at en fortsættelse af den stramme prislovgivning kan medføre ulemper for erhvervslivet og uønskede virkninger for beskæftigelsen. Skal stabiliseringen af økonomien fastholdes, vil det imidlertid være nødvendigt i en kort periode fortsat at bevare en vis skærpet kontrol med udviklingen i priser og avancer.

Regeringen vil derfor fremsætte forslag om, at der i en overgangsperiode opretholdes

en udvidet kontrol med priser og avancer. Loven om vejledende priser og prisstop for tjenesteydelser vil ikke blive søgt forlænget. Regeringen vil søge at modvirke, at lovgivningen får uheldige konsekvenser for prisstrukturen eller hæmmer rationaliseringsbestrebelse.

Regeringen er sig sit ansvar bevidst over for nødvendigheden af en økonomisk stabilisering som grundlag for de kommende års udbygning af det danske samfundsliv. Samtidig må jeg imidlertid igen understrege det ansvar, der i vor samfundsstruktur er placeret uden for lovgivningsmagten. Det er nødvendigt at gøre sig klart, at dette er et selvstændigt ansvar, som man ikke bør vente begrænset ved indgreb fra regeringens side.

Det er regeringens ønske at vinde forståelse i befolkningen for, at disse års bestræbelser ikke udspringer blot af en øjeblikksbestemt nødvendighed.

Dansk politik i de kommende år må lægges til rette med et langt perspektiv for øje. Vi skal ikke passivt underordne os de ændringer, udviklingen medfører. Vor opgave er at styrke dens mest værdifulde sider og fjerne dens vildskud, således at vi former fremtidens muligheder efter vore egne ønsker og behov.

Den økonomiske stabilisering, regeringen er i færd med at virkeliggøre, skal tjene som grundlag for en reformpolitik, der kan gøre halvfjerdsernes Danmark til et samfund med fremgang i velstand og voksende muligheder for menneskelig trivsel og udfoldelse af alle skabende evner.

En gennemgribende strukturændring er undervejs inden for dansk erhvervsliv. I denne udvikling har landbruget en særlig udsat placering.

For landbruget har de økonomiske vilkår desværre udviklet sig i ugunstig retning. Til trods for at afvandringen af såvel selvstændige landbrugere som medhjælpere er fortsat i hurtigt tempo, må forrentningsprocenten for dette høstår forventes at blive negativ og dermed den laveste i en meget lang årrække.

Når denne alvorlige situation er opstået til trods for en effektiv indsats fra landbrugets side, skyldes det faldende eksportpriser og svigtende afsætningsmuligheder på den ene side og stigende omkostninger på den anden.

På denne baggrund og i erkendelse af landbrugets samfundsmæssige betydning vil alle forstå nødvendigheden af, at der fortsat opretholdes ordninger, som kan lette vilkårene for landbruget. Regeringen er af den opfattelse, at der også i fremtiden vil være behov for en betydelig dansk landbrugsproduktion og muligheder for en væsentlig eksport. Regeringen vil fortsat søge at udnytte enhver realistisk mulighed for at fremme afsætningen af landbrugets produkter og sikre dansk landbrug en rimelig andel af væksten i fødevarerforbruget gennem en nedbrydning af de protektionistiske skranker for handelen med landbrugsvarer.

Den nuværende vanskelige situation for landbrugseksporten må, set i sammenhæng med det forhold, at landbrugsordningerne øver afgørende indflydelse på hele samfundsekonomien, føre til, at fremtidige ordninger i højere grad tilrettelægges under hensyn til afsætningsmulighederne.

De gældende ordninger for landbruget udløber med udgangen af juni måned næste år, og en ny lovgivning skal derfor under alle omstændigheder gennemføres.

I de kommende forhandlinger vil regeringen have det grundlag for drøftelserne, at

landbrugsordningerne holdes inden for de nuværende ordningers finansielle rammer, og at de ikke i sig selv animerer til en øget produktion på områder, hvor rimelige afsætningsmuligheder ikke skønnes at foreligge. På samme måde må eventuelle virkninger på ejendomspriserne indgå i den samlede vurdering.

Jeg ønsker imidlertid at understrege, at regeringen generelt mener, at der er en fremtid for dansk landbrug — tilpasningsprocessen kan blive vanskelig, men må gennemføres. Derfor må lovgivningen også have det sigte, at strukturrationaliseringen kan fremmes. Det langsigtede mål må være, at landbruget, når markedsforholdene er bragt til løsning, bliver i stand til at klare sig selv uden støtte fra andre samfundsgrupper. Ingen kan drage i tvivl, at dansk landbrug selv helst ser dette mål nået jo før jo hellere.

Regeringen er opmærksom på, at egnsudviklingsområderne i beskæftigelsesmæssig henseende er særlig følsomme, og at den stadige afgang fra landbruget skærper problemet i disse egne, som må antages at råde over en betydelig arbejdskraftreserve.

Regeringen må konstatere, at den nuværende lovgivning ikke er tilstrækkelig til at bringe visse af disse områder op på et beskæftigelses- og udviklingsniveau, der står i rimeligt forhold til landets vilkår som helhed. Da det samtidig vil være uforsvarligt at løse de særlig tilbagestående områders problemer gennem en almindelig økonomisk aktivitetsforøgelse, som — for at være tilstrækkelig stærk — måtte fremkalde et inflationspres i den øvrige del af landet, finder regeringen det nødvendigt at etablere særlige betingelser for en erhvervs-mæssig udbygning af disse egne.

Regeringens forslag omfatter en ændring af egnsudviklingsloven, hvorefter der inden for særligt udpegede egne kan ydes tilskud på indtil 25 pct. af industri- og servicevirksomheders anlægsinvesteringer.

Med henblik på at fremkalde en hurtig vækst i investeringsaktiviteten vil der endvidere blive fremsat lovforslag om skattemæssige investeringsfradrag i forbindelse med erhvervs-mæssige bygningsinvesteringer, der foretages indtil udgangen af 1970 i disse særligt udpegede områder. Endelig er det hensigten at søge skabt hjemmel til at yde støtte til oplæring og træning af arbejdskraft i overensstemmelse med virksomhedernes konkrete behov. Denne form for bistand tænkes anvendt overalt i landet, men under særlig hensyntagen til egnsudviklingsområdernes behov.

Regeringen forventer gennem et sådant lovkompleks at kunne påkalde erhvervslivets aktive interesse i at medvirke til øget egnsudvikling. Det bør dog samtidig fremhæves, at al erfaring viser, at der er tale om en langvarig proces.

Det er naturligt, at erhvervsudviklingen må indtage en central plads i alle fremtids-overvejelser. Det gælder også i Grønland og på Færøerne.

Regeringen følger opmærksomt udviklingen i Grønland og er rede til aktivt at støtte landsrådets bestræbelser for at overvinde de vanskeligheder, som Grønland for tiden står over for. Jeg benytter denne lejlighed til over for landsrådet og den grønlandske befolkning

at understrege regeringens ønske om at sikre nu som før den grønlandske landsdel en fremtid, der på rimelig måde står i forhold til udviklingen i det øvrige Danmark.

Det hidtidige gode samarbejde med det færøske hjemmestyre om løsningen af de erhvervmæssige og økonomiske problemer for Færøerne agtes videreført. Udbygningen af det færøske erhvervsliv må forventes at fortsætte i de kommende år. Regeringen vil på grundlag af undersøgelser af investeringsbehov støtte de færøske myndigheders bestræbelser for at løse disse udbygningsopgaver.

Regeringen har videreført arbejdet med kommunalreformen, således at den tidligt i folketingsåret kan fremsætte lovforslag, der vil åbne vejen for en betydningsfuld reformpolitik inden for de nærmeste år.

Gennemførelsen af den geografiske del af kommunalreformen agtes realiseret inden udløbet af indeværende kommunale valgperiode.

Der vil i dette folketingsår blive fremsat forslag om ny amtskommunal inddeling. Regeringen har fundet det rigtigst, at denne afgørelse ikke som oprindelig forudsat træffes af indenrigsministeren, men overlades til folketinget. Det er regeringens håb, at en sådan lov vil kunne gennemføres så hurtigt, at der bliver tid til at træffe de fornødne forberedelser til etableringen af de nye amtskommuner, der ikke blot vil adskille sig fra de gamle med hensyn til størrelsen, men også derved, at amtskommunerne for fremtiden omfatter såvel land- som købstadkommuner.

Der er en nøje sammenhæng mellem de geografiske problemer og spørgsmålet om byrdefordelingen og fordelingen af opgaverne mellem stat og kommune og mellem kommunerne indbyrdes.

Skabelsen af større lokale enheder vil bane vejen for, at der kan ske en decentralisering af opgaver, som hidtil er været taget af staten. For at give de nye amtsråd passende tid til at indpasse nye opgaver i den amtskommunale administration, bør overførelse af opgaver formentlig tidligst ske et år efter kommunalreformens ikrafttræden. For en del opgavers vedkommende vil en længere overgangstid være nødvendig.

De større kommunale enheder åbner også mulighed for at ændre de regler, der vedrører byrdefordelingen. Der vil fortsat være betydelige forskelle mellem de enkelte kommuners økonomiske bærekraft. Selv om skabelsen af de større lokale enheder vil bidrage til at udjævne disse forskelle, vil det også i fremtiden være nødvendigt, at der sker en udligning af byrderne. Den kommende lovgivning må derfor omfatte en ændring af de nuværende refusionsordninger, så de kommer til at svare til den nye kommunestruktur og den nye opgavefordeling. Refusionsreglerne bør i fremtiden udformes sådan, at bevillingen af udgifter i størst muligt omfang kædes sammen med ansvaret for at skaffe dækning for disse. Regeringen agter i dette folketingsår at fremsætte lovforslag om ændring af byrdefordelingen mellem staten og kommunerne med virkning fra finansåret 1970-71. De forslag, der fremsættes, vil sigte mod en sådan løsning, at byrdefordelingen kan justeres i takt med den senere gennemførte omlægning af opgavefordelingen, uden at ordningens principper på ny skal ændres.

Med den nøje sammenhæng, der er mellem den kommunale inddeling, fordelingen af de offentlige opgaver og byrdefordelingen, mener regeringen ikke, det vil være forsvarligt at behandle en enkelt side af problemerne, uden at der samtidig tilvejebringes et overblik over hele problemkomplekset. I forbindelse med det nævnte lovforslag om den amtskommunale

inddeling vil regeringen derfor fremlægge materiale vedrørende byrde- og opgavefordelingen, så dette materiale kan indgå i folketingets overvejelser.

Den nye kommunestruktur forudsætter derudover en lovgivning, der regulerer centrale forhold inden for den kommunale forvaltning og sikrer, at primærkommunerne stilles ens både hvad kompetence og tilsyn angår, samtidig med at de nye amtsråd i videst muligt omfang inddrages i administrationen af sådanne lokale opgaver, som ikke kan løses af primærkommunerne. Også på dette område vil lovforslag blive fremsat i dette folketingsår.

Det er regeringens agt at søge arbejdet med denne store administrative og finansielle reform fremmet mest muligt med henblik på at opnå en styrkelse af det lokale selvstyre, en bedre løsning af en række offentlige opgaver og en nøjere sammenhæng mellem kompetence og ansvar i den offentlige forvaltning.

En anden hovedopgave bliver at skabe grundlaget for en tidssvarende jord- og planlægningslovgivning. Byernes hastige vækst og landsbysamfundenes udvikling har nødvendiggjort en reformlovgivning, som i sammenhæng med kommunalreformen kan muliggøre en bedre tilrettelagt udvikling af fremtidens samfund.

Regeringen agter hurtigst muligt i dette folketingsår at fremsætte lovforslag, hvis formål er at sikre, at udbygningen af byerne og den erhvervsmæssige udnyttelse af det åbne land foregår på en planlagt, systematisk og hensigtsmæssig måde, der beskytter mod tilfældig bebyggelse og spekulation i byudvikling, samt at de fredningsværdige og rekreative områder bevares for befolkningen.

For at sikre disse formål ønsker regeringen, at en ny naturfredningslov gennemføres i dette folketingsår, og regeringen vil samtidig fremsætte forslag til ændring og rationalisering af lovgivningen også med henblik på regulering af bebyggelsen i det åbne land.

Forslagene til en ændret jord- og planlægningslovgivning vil i øvrigt blive udformet således, at kommunerne får mulighed for at øge udbuddet af bygge- og bymodnet jord for derved at imødegå grundprisstigningen og hindre spekulation i grundpriser. Udgifterne til bygge- og bymodning er en samfundsinvestering, som samtidig forøger jordværdierne i de pågældende områder. Regeringen overvejer på denne baggrund indførelsen af en frigørelsesafgift ved landbrugsjords overgang til bebyggelse.

Regeringen finder det formålstjenligt at forbedre kommunernes mulighed for at lede udviklingen og fremskaffe jord på de rette tidspunkter med henblik på også ad den vej at bidrage til en rimelig prisudvikling. Regeringen agter derfor at fremsætte forslag om en tilbudspligt over for kommuner, når arealer over en vis størrelse og inden for visse områder bringes til salg af ejerne.

Der vil endvidere blive fremsat forslag om væsentlige ændringer i den gældende bolig- og saneringslovgivning med henblik på at øge takten i saneringsaktiviteten, modernisere ældre, gode boliger og fremme fornyelsen af vore byer. Forslaget vil skabe grundlag for at lette saneringsproceduren og at oprette saneringsselskaber, der kan aflaste kommunerne for en del administrative opgaver ved at bringe flere interesserede parter ind i billedet.

Regeringen vil bestræbe sig på at gøre jord- og planlægningslovgivningen mere overskuelig, også med henblik på at sikre borgernes retsstilling.

Der vil blive lagt vægt på at decentralisere administrationen og på at styrke og forbedre landsplanlægningen, således at denne bedst muligt koordinerer samfundets udbygning med

den lokale planlægning, der i videst mulig udstrækning bør tilvejebringes gennem et samarbejde inden for amterne.

Folketingets markedsudvalg vil som aftalt få lejlighed til at drøfte jordlovsproblemerne i forbindelse med en europæisk markedsudvikling.

Samfundets udbygning med veje, broer, lufthavne, havne, hospitaler, universiteter og lærestudier omfatter opgaver, som vil stille store krav til landets økonomi. Lad mig minde om, at vi allerede ligger med store broprojekter til et samlet beløb af 7 milliarder kr. De igangværende vejarbejder løber op i 3 milliarder kr. og vil med det nuværende tempo ikke kunne færdiggøres før efter 1980. Lægger man hertil alle de eksisterende planer og projekter for fremtidige motorveje og hovedlandeveje, så vil det umiddelbart forstås, at landet uden nøje planlægning kan komme til at stå over for stigende trafikale vanskeligheder.

Regeringen agter straks efter folketingets åbning at foranledige nedsat et folketings- trafikudvalg, der med udgangspunkt i teknikerrapporterne vedrørende Saltholm, Øresund, Store-Bælt m.v. forhåbentlig kan skabe enighed mellem partierne om prioriteringen af disse store opgaver samt det tempo, i hvilket de kan sættes i gang.

Forudsætningen for gennemførelsen af de nødvendige samfundsinvesteringer i forsvarligt tempo vil være, at der hersker orden og stabilitet i landets økonomi. Bag ved de bestræbelser, der nu udfoldes også i statens budgetlægning, ligger således netop erkendelsen af, at samfundsudviklingen vil stille stat og kommuner over for løsningen af en række meget store opgaver.

Den teknologiske revolution, der i disse år går hen over verden, rummer både en ansporing og en udfordring. Den vil ændre erhvervslivets vilkår, uddannelsens vilkår, fritidens og kulturlivets vilkår, og den vil stille voldsomme økonomiske krav.

Regeringen finder tiden inde til en bred drøftelse af de kulturpolitiske konsekvenser af de hastige forandringer i teknik og samfundsliv og agter derfor i løbet af folketingsåret at fremlægge en redegørelse i tinget som grundlag for en sådan debat.

Som en tidstypisk følge af samfundets omformning stilles vi herhjemme som i andre lande over for unges utålmodighed med det samfund, de tilhører. De ældre generationer kan måske nok have svært ved at forstå dette, for så vidt som ungdommen materielt er bedre stillet end nogen tidligere generation.

Ungdommens bedre muligheder afspejler sig også i det forhold, at velstandsstigningen sammen med den øgede støtte til uddannelse er i færd med at nedbryde de økonomiske skranker, som tidligere hindrede langt flere unges adgang til en videregående uddannelse. Antallet af unge under højere uddannelse er inde i en voldsom vækst.

I de sidste 5 år — fra 1962 til 1967 — er antallet af unge i højere uddannelser vokset med ca. 21.000 eller 94 pct. mod ca. 8.000 i de foregående 5 år.

Det tjener imidlertid intet fornuftigt formål at bestride, at denne i sig selv meget glædelige udvikling også har skabt problemer for de unge, fordi uddannelsesinstitutionernes kapacitet ikke har kunnet forøges i samme hastige tempo som tilgangen af unge.

Det har ikke gjort problemerne mindre, at tilvæksten i antallet af studerende i så høj grad har været koncentreret på universiteterne, hvor antallet af studerende i de sidste 5 år er steget med 130 pct.

Der er uden tvivl flere årsager til, at udviklingen har taget denne retning. Man kan

næppe se bort fra, at vort hidtidige blandede system af studier med adgangsbegrænsning og af helt frie studier er en medvirkende årsag. Der vil være en tendens til, at den øgede tilgang af unge i højere grad bliver presset over på de undervisningsenheder, som ikke har adgangsbegrænsning, først og fremmest universiteterne.

Samfundet står her over for et meget sammensat problemkompleks, som ikke lader sig bagatellisere. En grundig debat er påkrævet af spørgsmålene omkring de samlede uddannelsesbehov, omkring blandingen af adgangsbegrænsede og frie studier, om mulighederne for at udbygge kapaciteten og omkring sammenhængen mellem uddannelsesstøtten og indtjeningsvnen siden hen.

Den omstændighed, at stigningstendensen i tilgangen af unge vil være fortsat meget kraftig inden for de næste 4-5 år, understreger nødvendigheden af, at kapacitetsproblemerne må indtage en høj prioritet, og at en betydelig indsats for udbygningen af uddannelsen vil være påkrævet. Der kan i indeværende folketingsår ventes en række lovforslag herom.

Regeringen er indstillet på fortsat at yde støtte til det danske arbejde i Sydslesvig inden for undervisning, på det kulturelle og andre områder efter de hidtidige retningslinjer.

Et samfund under forandring må drage omsorg for, at det sociale trykssystem drages med i udviklingen.

Regeringen forudsætter, at en udbygning af alderdomssikringen gennem indførelsen af en værdifast tillægspension for alle vil blive indledt i begyndelsen af 1970'erne.

Fra socialreformkommissionen foreligger et principforslag om hele den sociale sikrings struktur og fordelingen af de sociale opgaver. Regeringen agter at lade dette forslag danne udgangspunkt for en debat i folketinget.

Kommissionen har iværksat en undersøgelse af, om der er minoritetsgrupper, der ikke er fulgt med i den almindelige velstandsstigning.

Videreførelsen af kommissionens arbejde udelukker ikke, at regeringen i løbet af folketingsåret fremsætter lovforslag på det sociale område.

Jeg skal i øvrigt tillade mig at henvise til den skriftlige del af den redegørelse, jeg i dag fremsætter på regeringens vegne, og som indeholder fyldige oplysninger om hele det lovgivningsarbejde, regeringen indbyder til.

Folketinget indleder i dag sit arbejde under indtryk af alvorlige begivenheder ude i verden.

Herhjemme bliver indkomstudviklingen i det kommende år bestemmende for, i hvor høj grad det skal lykkes at fastholde den påbegyndte stabilisering af landets økonomi. Regeringen forventer, at alle ansvarlige ved deres økonomiske handle måde vil gøre det muligt, at vi i denne sal kan samle os om det egentlige, nemlig den reformpolitik, der skal danne grundlaget for den fremtidige udbygning af samfundslivet.

Regeringen indbyder folketingets partier til et konstruktivt samarbejde. Fremtiden vil med rette dømme os, hvis vi søger at løse øjeblikkets problemer ved at skyde byrderne

ved de store opgaver fra os. Det, der vil blive husket, er de store undladelsessynder og det virkelige fremsyn. Måtte vi i fællesskab vise evne for det sidste.

Jeg foreslår, at folketinget indleder sin gerning med at udbringe et leve Danmark.

Danmark leve!

(Statsministerens opfordring besvaredes med et trefoldigt hurra).

Formanden: Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages om et kvarter, kl. 13.15.

Herefter forlod Deres Majestæter Kongen og Dronningen og Deres Kongelige Højheder Tronfølgeren og Prins Henrik med følge samt repræsentanterne for højesteret gæstelogen, ledsaget af præsidiets medlemmer.

Skriftlig redegørelse af statsministeren i tilslutning til åbningstalen.

I forlængelse af den mundtlige redegørelse skal i det følgende gives en orientering om regeringens stillingtagen til en række spørgsmål samt en oversigt over de foranstaltninger, regeringen vil søge behandlet i folketingsåret 1968-69.

For at undgå gentagelser er de spørgsmål, som er nærmere omtalt i den mundtlige redegørelse, ikke medtaget her.

Danmark gjorde sammen med de andre nordiske lande en ihærdig indsats for, at den store handels- og udviklingskonference, der i foråret afholdtes i New Delhi, kunne føre til konkrete resultater for udviklingslandene. Regeringen deler beklagelsen over det beskedne udfald, og det nordiske samarbejde med henblik på drøftelser af toldpræferencer for udviklingslandene fortsætter som aftalt på konferencen.

Det er regeringens håb, at der kan blive en plan færdig i løbet af 1969, som kan bringe udviklingslandene betragtelige toldfordele i Vesteuropa og Nordamerika. De danske forberedelser hertil, der foregår i nær kontakt med de interesserede erhvervsorganisationer, er i fuld gang.

Det er regeringens håb, at man ved oprettelsen af det nye institut for udviklingsforskning kan bidrage til yderligere klarlægning af udviklingslandenes mest påtrængende behov samt til belysning af de veje og midler, der er mest formålstjenlige.

Regeringen vil tilstræbe en udbygning og styrkelse af samarbejdet med udviklings-

landene på grundlag af den plan, der blev forelagt folketinget i maj 1967. I overensstemmelse med planen vil såvel den direkte bistand til udviklingslandene som bistanden gennem internationale organisationer blive stærkt udvidet i løbet af perioden 1968-73. Regeringen vil overveje mulighederne for yderligere at styrke den danske indsats og er indstillet på at undersøge spørgsmålet om øget dansk fødevarerhjælp til udviklingslandene.

I den nuværende markedspolitiske situation er det et lyspunkt, at de i Kennedy-runden aftalte toldnedsættelser nu er begyndt at få virkning, idet den første toldreduktion på 40 pct. af de aftalte nedsættelser med fællesmarkedet fandt sted pr. 1. juli i år.

Regeringen vil støtte erhvervene i deres bestræbelser på at øge eksporten også til områder uden for markedsdannelserne gennem såvel handelspolitiske som andre eksportfremmende foranstaltninger.

Danmarks atompolitik ligger fast. Det er regeringens politik, at der ikke må findes kernevåben inden for dansk område, herunder Grønland og grønlandsk luftrum. De forhandlinger, der blev ført med den amerikanske regering på baggrund af flyveulykken ved Thule i januar i år, har som tidligere meddelt skabt folkeretlig sikkerhed for, at dansk atompolitik også i fremtiden respekteres i Grønland.

[Statsministeren.]

Inden for forsvaret er den igangværende tilpasning og forenkling af værnenes virksomhed blevet fortsat.

Omlægningen af hærens tekniske tjenester i forbindelse med oprettelsen af hærens materielkommando er videreført. I søværnet har man tilsvarende oprettet søværnets materielkommando, og en reorganisering af søværnets hidtidige tekniske tjenester er under gennemførelse.

Regeringen vil fortsætte bestræbelserne for at fremme rationaliseringerne inden for forsvaret under hensyntagen til, at de heraf følgende besparelser kan forenes med effektiviteten.

Anskaffelser af materiel til værnene og hjemmeværnet vil i indeværende finansår blive foretaget inden for den fastlagte økonomiske ramme og i overensstemmelse med den af forsvarsstyrelsen godkendte materielanskaffelsesplan, der er udarbejdet på basis af de i budgetoverslagene afsatte midler til materielinvestering.

Opbygningen af hærens ny brigadeorganisation vil fortsætte i det kommende år.

Med henblik på at kunne frigive samfundsøkonomisk værdifulde arealer og fremskaffe tidssvarende anlæg vil forsvaret fremskynde bestræbelserne for at flytte militære myndigheder ud fra centrale byområder.

Arbejdet i udvalget til undersøgelse af befalingsmandsuddannelsen og de med arbejdsklimaet i forsvaret forbundne problemer vil blive fortsat. Udvalget, der hidtil har afgivet 4 betænkninger, forventes i løbet af efteråret at ville afgive yderligere 2 betænkninger. Udvalget foretager for tiden en gennemgang af den militære straffe- og retsplejelovgivning. Resultatet heraf vil blive forelagt et udvalg bestående af sagkyndige jurister med henblik på en revision af den nævnte lovgivning.

Danmarks bidrag til FN-styrken på Cypern udgør godt 600 mand, der ved næste udskiftning vil blive reduceret til ca. 450 mand. Hertil kommer et mindre antal observatører i Israel og Kashmir.

Samarbejdet mellem de nordiske lande vedrørende deltagelse i FN's fredsbevarende operationer er blevet fortsat og udbygget.

Mulighederne for opbygning af særlige FN-styrker med speciel uddannelse under-

søges i en af forsvarsministeriet nedsat arbejdsgruppe.

I forbindelse med overgangen til kildeskat pr. 1. januar 1970 vil der endnu være en række problemer, der skal løses af folketinget. Regeringen vil i den nærmeste fremtid fremsætte forslag til lov om ændring af ligningsloven for skatteåret 1969-70 for det store flertal af skatteydere svarende til indkomståret 1968. Dette lovforslag vil indeholde regler om reguleringsfradrag og om, hvorledes der efter 1968 skal forholdes ved efterbetaling af skat, der er pålagt under forudbetaling af fradragsret for betalte beløb.

Yderligere vil der blive stillet forslag om at ophæve den indkomst- og formuegrænse, der gælder for indrømmelse af lempelse ved opgivelse af stilling eller erhverv på grund af alder eller alvorlig sygdom.

Udskrivningsloven for 1969-70 vil kun få virkning for den indkomst- og formueskat, der skal pålignes for første halvår af skatteåret.

Indførelsen af et skatteloft indgår i regeringens overvejelser vedrørende den fremtidige skattelovgivning.

I lovgivningen om særlig indkomstskat overvejes ændringer, der fritager ekspropriations- og forsikringserstatninger for denne særlige beskatningsform. Det vil blive foreslået, at underskud, som fremkommer ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige indkomst kan fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige særlige indkomst.

I konsekvens af de af folketinget vedtagne bestemmelser om kildeskat og ægtefællers beskatning vil en række love — herunder sømandsskatteoven — blive foreslået ændret.

I denne forbindelse vil der blive fremsat forslag om ændring af de efter 1. januar 1970 gældende regler om beskatning ved dødsfald.

Regeringen er for tiden ved at udforme forslag om regler for udskrivning af indkomst- og formueskat til staten for indkomståret 1970. Skønnet over indkomsterne i 1970 er endnu forbundet med stor usikkerhed, så forslaget vil formentlig først kunne fremsættes senere i folketingsåret.

I regeringens overvejelser om en ændret

[Statsministeren.]

planlægningslovgivning indgår ændring af vurderingsreglerne for fast ejendom med det formål at undgå en urimelig ejendomsbeskatning i yderzonearealerne.

Lovforslag om rets- og stempelafgifter vil blive genfremsat.

En teknisk omlægning af punktafgifterne er under forberedelse, og lovforslag om omlægning af beskatningen af chokolade- og sukkervarer og af spiritusbeskatningen vil blive fremsat.

Ved fremsættelsen i marts måned 1968 af lovforslaget om forhøjelse af merværdiafgiften fra 10 til 12½ pct. udtalte finansministeren, at finansministeriet til stadighed registrerer de ønsker, der fremkommer om ændringer af merværdiafgiftslovens bestemmelser, og at regeringen var indstillet på i næste folketingsår at fremkomme med forslag om de tilpasninger, som måtte anses for hensigtsmæssige.

I folketingsudvalgets betænkning over forslaget om forhøjelse af afgiftssatsen henstillede udvalget til regeringen, at spørgsmålet om en eventuel ophævelse af merværdiafgiften ved udlejning af hotelværelser tages op til snarlig overvejelse.

Folketingsudvalget opfordrede endvidere regeringen til at tage faktureringsreglerne — hvor lempelse er ønsket af detailhandlerne — op til nærmere overvejelse under rimelig hensyntagen også til andre erhvervsgrupperes interesser.

Der er i sommerens løb indhentet udtalelser fra erhvervsorganisationerne om deres ændringsønsker. Disse udtalelser er sammen med det øvrige materiale, som er indsamlet i det siden merværdiafgiftens indførelse forløbne år, for tiden genstand for nærmere behandling.

Lovforslag vil blive fremsat, så snart arbejdet er tilendebragt.

Regeringen har anmodet tjenestemandskommissionen af 1965 om at fortsætte sit arbejde og snarest muligt afgive betænkning, eventuelt i form af delbetænkninger, med henblik på at tilvejebringe muligheder for at fremsætte forslag til revision af tjenestemandsløvene.

På grundlag af en henvendelse fra Stats-tjenestemændenes Centralorganisationer har

regeringen besluttet at nedsætte et udvalg til overvejelse af en revision af de gældende bestemmelser om samarbejdsudvalg med henblik på en effektivisering af samarbejdet inden for statsstyrelserne på linje med udviklingen på det private arbejdsmarked.

Den efter- og videreuddannelse af offentligt ansat personale, der sker ved Danmarks forvaltningshøjskole, er blevet udvidet i det forløbne år, bl. a. gennem tilrettelæggelsen af forarbejdet til en EDB-faglig uddannelse af personale inden for den offentlige administration. På forskellige områder overvejes at iværksætte nye uddannelsesprogrammer. Således har det af økonomiminister den 18. april 1967 nedsatte udvalg i en betænkning stillet forslag til etablering af en videregående uddannelse af offentligt ansat personale uden akademisk uddannelse. I forbindelse med uddannelsesordningens gennemførelse henstår dog en række uafklarede spørgsmål, som er taget op til nærmere overvejelse i regeringen.

Regeringen betragter det som en vigtig opgave at tilrettelægge en erhvervs politik, som fremmer væksten i erhvervenes produktion og beskæftigelse og bidrager til udviklingen af en alsidig og harmonisk erhvervsstruktur. I denne forbindelse har man anmodet det i 1966 nedsatte udvalg vedrørende økonomisk vækst om i sine overvejelser at lægge særlig vægt på byerhvervenes vækstmuligheder på længere sigt og de krav, som den private sektors udvikling kan ventes at stille til den offentlige sektor.

Den forringelse i fiskeriets indtjening, som indtraf i 1966, og som forstærkedes bl. a. gennem de omfattende stormskader i efteråret 1967, er kun delvis afløst af en bedring i den forløbne del af 1968.

For fiskerierhvervet som helhed gør likviditetsvanskeligheder sig fortsat gældende, og der er derfor truffet aftale med Kongeriget Danmarks Fiskeribank om i større omfang end hidtil at yde lån til nedbringelse af fiskernes leverandørgæld.

For bundgarnsfiskeriet er der endvidere med begrundelse i de omfattende stormskader i 1967 stillet en statsgaranti på indtil 4 mill. kr. til rådighed for lån til afhjælpning af indtrufne skader på redskaber.

Med fiskeriets to hovedorganisationer er

[Statsministeren.]

der truffet aftale om ydelse af statsgaranti på indtil 2 mill. kr. for lån til etablering af en udligningspulje i forbindelse med oprettelse af mindsteprisordning for rødspætter.

Eksportens vilkår til fællesmarkedet er fortsat uafklarede.

Der agtes fremsat forslag til ny lov om salg af fisk ved auktion.

De gældende landbrugsordninger — lov om kornordning og lov om afsætning af danske landbrugsvarer m.m. — udløber med udgangen af juni 1969. I den anledning har regeringen til supplerung af egne overvejelser anmodet landbokommissionen om i løbet af kort tid at fremkomme med en vurdering af virkningerne af at etablere en førtidspensionering og en omskolingsordning. Endvidere overvejer kommissionen besiddelsesformen i landbruget.

De i foråret fremsatte lovforslag om ændring af vandløbsloven og om ændring af loven om landvæsensretter vil blive genfremsat.

Der vil i lighed med tidligere år blive fremsat forslag til lov om udlån til sammenlægning, supplerung samt oprettelse af jordbrug m.m. og forslag til lov om udlån til arbejderboliger på landet. Landbokommissionen er for tiden i gang med en undersøgelse af hensigtsmæssigheden af den nuværende lovgivning.

Regeringen forbereder forslag til en ny lov om mejeriprodukter, der bl. a. skal afløse smørloven af 1911.

Den hidtidige form for vandløbsregulering (landvinding) er for tiden til overvejelse i regeringen, der agter at tage initiativet til en principdebat i folketinget om denne lovgivning.

Loven om afsætning af frisk dansk frugt og danske gartneriprodukter udløber i indeværende folketingsår, og regeringen vil derfor i folketingsårets løb fremsætte nyt lovforslag.

Udviklingen inden for den internationale skibsfartspolitik giver fremdeles anledning til betydelige vanskeligheder for dansk skibsfart. Flagdiskrimination og andre indgreb hæmmer den frie konkurrence inden for søfarten, og regeringen vil som hidtil og i overensstemmelse med den lovgivning, der blev gennemført herom i 1967, deltage aktivt i det arbejde, som på internationalt plan udføres for at modvirke sådanne indgreb over for skibsfarten. Regeringen vil herunder arbejde for at udbrede større forståelse for de generelle fordele, som knytter sig til en restriktionsfri skibsfartspolitik.

Forslag til en ny lov om aktieselskaber forberedes fortsat på fællesnordisk grundlag, og forslag til en ny fondsbørslov er under udarbejdelse i en nedsat kommission. Arbejdet med begge forslag søges fremmet med henblik på at muliggøre en snarlig fremsættelse af lovforslag.

Fællesnordiske forhandlinger om nye udkast til mønsterlov og konkurrencelov vil blive optaget i løbet af efteråret mellem vedkommende nordiske ministerier. Lovforslag vil blive fremsat efter afslutningen af disse forhandlinger, der vil foregå sideløbende med de stedfindende drøftelser om gennemførelse af et nærmere økonomisk samarbejde i Norden og harmonisering af retsfællesskabet.

Bevæsterlovens revision forberedes i et af handelsministeriet nedsat udvalg. Dette arbejde står foran sin afslutning, og forslag til en ny bevæsterlov forventes fremsat inden folketingsårets udløb.

Der vil blive fremsat forslag til lov om krigsforsikring af fast ejendom og løsøre. Forslaget er udarbejdet af en af handelsministeriet nedsat kommission.

Regeringen agter at videreføre den udbygning af det grønlandske samfund i økonomisk, social og kulturel henseende, der med tværpolitisk tilslutning er gennemført i de senere år.

Regeringen lægger særlig vægt på, at den

[Statsministeren.]

erhvervspolitiske udbygning fremmes. I indeværende folketingsår vil der således blive genfremsat forslag til ændring af den grønlandske erhvervsstøttelov og til ændringer i den grønlandske minelov med det formål at lette vilkårene for etablering af erhvervsvirksomheder i Grønland.

Klimatiske og markedsmæssige forhold har skabt vanskeligheder for den grønlandske befolknings erhvervsudøvelse i løbet af det sidste års tid. Alle muligheder for at øge produktionen og alle bestræbelser for at forbedre produktiviteten i de grønlandske erhverv vil blive udnyttet.

Indsatsen inden for uddannelsesområdet, herunder også den faglige uddannelse, vil blive forøget.

I de kommende år forestår en udbygning og modernisering af den færøske fiskerflåde. Regeringen vil til støtte for denne udbygning i indeværende folketingsår fremsætte forslag om forlængelse af lov om statsgaranti for Færøernes Realkreditinstituts obligationer, indeholdende en forhøjelse af den hidtil gældende årlige garantiramme.

På grund af strukturændringerne i handelen med fisk og fiskeprodukter har der i den senere tid vist sig afsætningsvanskeligheder for de færøske fiskeriprodukter. Regeringen vil fortsat arbejde for at afhjælpe disse vanskeligheder.

Endelig vil regeringen støtte de igangværende bestræbelser på at udbygge de tekniske skoler på Færøerne til samme niveau som i de øvrige nordiske lande.

Ved det initiativ, der i 1964 blev taget til nedsættelse af socialreformkommissionen, blev nødvendigheden af en helhedsvurdering af vort sociale trykessystem stærkt understreget. I den siden da forløbne tid er det blevet endnu mere klart, at et så vigtigt område som den sociale sikring — både med hensyn til pensioner, dagpenge og omsørgsforanstaltninger m. m. — må koordineres nøje med tilgrænsende områder som arbejdsmarkedet og sundhedsvæsenet. Endvidere er sammenhængen med kommunalreformen og overvejelserne om en ændret byrdefordeling mellem stat og kommuner helt indlysende. På denne baggrund finder regeringen det overordentlig vigtigt, at social-

reformkommissionens arbejde fremmes sideløbende med de øvrige reformbestræbelser.

Det er dog regeringens opfattelse, at arbejdet i socialreformkommissionen ikke må forsinke sociale fremskridt.

Som tidligere meddelt folketinget vil der blive fremsat forslag om forbedringer i dagpengeordningen efter sygeforsikringsloven.

De gældende midlertidige tillæg til folke-, invalide- og enkepensionister, der skyldes forhøjelsen i foråret af merværdiafgiften, vil blive foreslået indregnet i pensionernes grundbeløb for tiden efter 1. april 1969. Samtidig vil en række ydelser efter invalidepensionsloven blive foreslået forhøjet tilsvarende med det formål at opretholde det hidtidige forhold mellem de forskellige pensionsstørrelser.

På grundlag af den nu foreliggende betænkning om fradragsreglerne i den sociale pensionslovgivning vil regeringen overveje de muligheder, der foreligger for en forenkling på dette område.

Der vil endvidere blive fremsat følgende forslag til ændringer i sociallovgivningen: Indtægtsgrænsen for adgang til børnebidrag og dermed for børnetillæg til de sociale pensioner vil blive ophævet. Adgangen til at få hjælp til dækning af merudgifter ved at have et handicappet barn i hjemmet vil ikke blive gjort betinget af økonomisk trang, og endelig vil reglerne i forsørgsloven om administrativ frihedsberøvelse for den forsømmelige forsørger blive ophævet.

For så vidt angår børne- og ungdomsforsorgen vil regeringen tilstræbe en yderligere udvikling inden for de rammer, der blev tilvejebragt ved loven af 4. juni 1964. Der ventes etableret et stigende antal daginstitutioner (vuggestuer, børnehaver, fritidshjem m. v.), i mange tilfælde i forbindelse med almindeligt boligbyggeri. Et antal børne- og ungdomshjem for særlig behandlingskrævende elever er under bygning, og andre er under projektering.

Betydning tillægges også en forbedring af de eksisterende børne- og ungdomshjem, der i mange tilfælde må arbejde under utilfredsstillende lokaleforhold. Det er regeringens håb, at de midler, der kan stilles til rådighed til disse institutioner, vil kunne bidrage til en løsning af lokaleproblemerne. I forbindelse med de overvejelser, der finder sted i den sociale uddannelseskommission, vil man

[Statsministeren.]

søge at finde frem til en effektivisering af uddannelsen af institutionsmedarbejdere inden for børne- og ungdomsforsorgen.

Familievejledningen har nu fungeret i 3½ år, og en arbejdsgruppe vil se på forskellige problemer i forbindelse med udøvelsen af familievejledningen på baggrund af de indhøstede erfaringer.

Regeringen finder det af stor betydning, at særforborgens, herunder åndssvageforborgens, institutioner udbygges, ligesom man for alle medborgere, der er ramt af fysisk, psykisk eller socialt handicap, vil lægge vægt på gennem revalidering og andre foranstaltninger at afbøde eller formindske ulemperne herved.

Den teknologiske udvikling og de dermed sammenhængende forandringer i produktions- og erhvervsstrukturen har skabt et stærkt behov for omstillingsevne og bevægelighed såvel hos lønmodtagere som hos erhvervsdrivende. Den offentlige arbejdsformidling vil i de kommende år blive udbygget, ligesom det er regeringens agt at foretage sådanne udvidelser af kurserne for ikke-faglærte og efteruddannelseskurserne for faglærte, at en reel adgangsbegrænsning til disse uddannelser kan undgås.

Regeringen agter endvidere at søge lovhjemmel til at fremme særlig kursusvirksomhed med henblik specielt på beskæftigelses- og omskolingsproblemerne i egnsudviklingsområderne.

Egnsudvikling, arbejdsformidling og omskoling m. v. er led i en politik, der sigter mod fuld og produktiv beskæftigelse. De lønmodtagere, der alligevel midlertidigt rammes af ledighed, må gennem arbejdsløshedsforsikringen sikres en rimelig levestandard. Den i 1967 gennemførte lovgivning herom har tilvejebragt et støtteniveau, som tør sammenlignes med forholdene i alle andre lande. Det udvalg, som har udarbejdet grundlaget for de senere års revisioner af loven om arbejdsløshedsforsikring m. v., forventes i meget nær fremtid at afgive betænkning om yderligere moderniseringer.

Andre for arbejdsmarkedet vigtige problemer er på det sidste blevet underkastet sagkyndig vurdering i det udvalg, som i sidste måned afgav redegørelse om pro-

blemerne i forbindelse med arbejdstid og ferie. Materialet, der er tilvejebragt under medvirken af arbejdsmarkedets hovedorganisationer, vil blive offentliggjort i sin helhed.

Det igangværende byggeri er — både hvad angår boligbyggeri og andet byggeri — af samme størrelse som ved nytår 1968 og i sommeren 1967, idet der den 1. juli 1968 var 10,3 mill. m² etageareal under opførelse i hele landet.

Påbegyndelserne er derimod formindsket gennem det sidste års tid. For at øge påbegyndelserne af boligbyggeri er der siden regeringens tiltrædelse blevet bevilget tilsagn til påbegyndelse af 9.600 lejligheder i almennyttigt byggeri mod 4.900 tilsagn i tilsvarende periode sidste år.

Den resterende kontrol med erhvervsbyggeri er ophævet, således at alt privat byggeri nu frit kan påbegyndes. Heretter resterer under byggereguleringen kun visse arter af kommunalt byggeri, for hvilke regeringen overvejer at ophæve restriktionerne i den nærmeste fremtid.

Rammerne for statsgaranti og rentesikring til byggeri for sociale og kulturelle institutioner er blevet forhøjet i finansåret 1968-69, således at der i indeværende år vil kunne påbegyndes ca. 2.000 plejehjemspladser mod hidtil ca. 1.000.

Bevillingerne af lån til fremme af bygge- og modning af kommunale arealerhvervelser er påbegyndt.

Obligationsrationeringen er blevet ophævet såvel for det almennyttige og private boligbyggeri som for industri- og landbrugsbyggeri. Sideløbende med denne frigivelse er det lykkedes at opnå et betragteligt fald i renteniveauet.

Regeringen vil fortsat følge udviklingen med den største opmærksomhed med henblik på, om yderligere foranstaltninger kan iværksættes for at øge påbegyndelserne og dermed sikre en tilstrækkelig byggeaktivitet.

Der vil blive foreslået visse ændringer i lejelovgivningen med udgangspunkt bl. a. i forslag, som grundejernes og lejernes organisationer er nået til enighed om.

Som et led i regeringens bestræbelser på at sanere samfundsøkonomien og på at øge byggeriets effektivitet har regeringen med

[Statsministeren.]

virkning fra 1. oktober 1968 gennemført en fastprisordning for statsligt og statsstøttet byggeri og anlægsvirksomhed.

Såvel jord- og planlægningslovgivningen som regeringens planer for en struktur-omlægning af den offentlige administration, herunder byrde- og opgavefordeling, i forlængelse af kommunalreformen er gjort til genstand for samlet fremstilling i den mundtlige redegørelse.

På det kulturpolitiske område vil der i folketingsåret bl. a. blive fremsat forslag til revision af loven af 1963 om teatre. Loven, der efter sin bestemmelse skal revideres, vil blive søgt ændret, således at man bedre kan imødekomme den voksende forståelse og stigende interesse for teaterkunsten.

Såvel loven om de kulturhistoriske museer som loven om statstilskud til kunstmuseer skal ligeledes revideres i dette folketingsår. Forslagene vil søge at bringe de to love i størst mulig indbyrdes overensstemmelse samt at forbedre og smiddiggøre vilkårene for museernes virksomhed.

I overensstemmelse med vedtagelse sidste folketingsår fremsættes i denne samling forslag til revision af loven om Statens Kunstfond.

Der vil blive fremsat forslag til lov om offentlighed i forvaltningen.

Konkursloven vil blive foreslået ændret, således at lønkrav og krav på feriegodtgørelse opnår en bedre stilling i tilfælde af konkurs.

Myndighedsalderen vil blive foreslået nedsat, og i konsekvens heraf vil også valgretsalderen blive foreslået nedsat.

Der vil endvidere blive fremsat forslag til en række ændringer i retsplejeloven, bl. a. vedrørende ægteskabsager og fri proces.

Forslag til lov om ægteskabs indgåelse og opløsning vil blive genfremsat.

Svangerskabsloven vil blive foreslået ændret, når det udvalg, der behandler loven, har afsluttet sit arbejde.

Spørgsmålet om en styrkelse af beskyttelsen af privatlivets fred behandles for tiden i straffelovrådet. Når rådet har afsluttet sit arbejde hermed, vil der blive

taget skridt til at gennemføre de fornødne lovregler.

Lov om filmcensur vil blive genfremsat, og straffelovens forbud mod utugtige billeder vil blive foreslået ophævet.

På det kirkelige område vil regeringen følge den hidtidige linje og yde folkekirken økonomisk støtte i rimeligt omfang.

Der vil blive overvejet ændringer i den kirkelige administration på grundlag af den af kirkeministeriets administrationsudvalg afgivne betænkning.

Den vedvarende vækst i antallet af unge under uddannelse vil sammen med behovet for en forbedring af mange uddannelser stille fortsat krav om en så betydelig offentlig indsats, at en omhyggelig planlægning og prioritering af opgaverne er nødvendig.

Byggevirksomheden inden for folkeskolen vil blive fortsat, således at nødvendigt skolebyggeri, der ønskes igangsat af kommunerne, og som indgår på naturlig måde i den kommende kommunestruktur og i øvrigt planlægningsmæssigt er velbegrundet, kan gennemføres.

Der vil blive udarbejdet planer for den fortsatte udbygning af folkeskolens undervisning for de kommende år, og folkeskolens læseplanudvalg arbejder med læseplaner herfor og for en eventuel overgang til 5 dages uge.

Gymnasiet og HF-klasserne er stadig præget af en stigende elevtilgang, hvilket blandt andet har bevirket, at man — på grund af lærermangelen — i de næste skoleår må gennemføre en begrænsning af det ugentlige antal undervisningstimer for eleverne i gymnasieklasserne og HF-klasserne som en nødforanstaltning, ligesom man stadig i vidt omfang må sammenlægge klasser i visse undervisningstimer. Der synes dog at være udsigt til en forøgelse af antallet af kandidater med skoleembedseksamen i de kommende år.

Et udvalg arbejder med planer om oprettelse af et forsøgsgymnasium, men der vil næppe blive tale om lovforslag om et sådant gymnasium i indeværende folketingsår. Endvidere er der nedsat et udvalg, der skal ajourføre gymnasiets og HF-klassernes læse-

[Statsministeren.]

planer og tilrettelægge en eventuel overgang til 5 dages ugen.

På erhvervsuddannelsernes område er det i sommeren 1967 nedsatte udvalg vedrørende faglige grunduddannelser i gang med en detaljeret undersøgelse af mulighederne for reformer inden for nogle store erhvervsområder med henblik på at søge en forsøgsundervisning gennemført allerede fra efteråret 1969.

I udvalgets overvejelser indgår også den nedgang i antallet af lærlinge, som har fundet sted i den senere tid. Uanset at denne nedgang for flere områders vedkommende kompenseres af en vækst i tilgangen til andre uddannelser på handelsskoler, tekniske skoler m. v., vil en nærmere undersøgelse af årsagerne til disse svingninger blive foretaget.

Det skal i øvrigt fremhæves, at der til stadighed foregår en tilpasning af erhvervsuddannelserne til erhvervslivets og de uddannelsessøgendes behov.

Et lovforslag om uddannelsen på børnehav- og fritidshjemsseminariet vil blive fremsat. Endvidere kan der ventes lovforslag om de private skolers tilskudsforhold.

For så vidt angår den højere uddannelse, bemærkes:

Ved den i loven af 31. maj 1968 om universiteternes udbygning fastsatte rammebevilling på 1.250 mill. kr. til udbygningen af universiteterne i København, Århus og Odense er der tilvejebragt en af de væsentligste forudsætninger for en løsning på de tre universiteters udbygningsproblemer.

Endnu en række problemer må imidlertid afklares. Der vil derfor blive fremsat lovforslag om placeringen både af den del af Københavns universitets udbygning, som ikke er fastlagt ved den forannævnte lov, og af kommende nye centre for højere uddannelser.

Regeringen lægger vægt på, at den hidtidige frie adgang til universitetsuddannelsen søges opretholdt, og at adgangen til de i dag lukkede studier søges udvidet. I kraft af Lundtoftebyggeriet og oprettelsen af Ingeniørakademiet i Ålborg har det i sommeren 1968, bortset fra en enkelt studieretning, været muligt at optage alle kvalificerede ansøgere til civilingeniør- og akademiingeniørstudiet.

De administrative forhold ved universiteterne, herunder spørgsmålet om „andre lærere“s og studenternes repræsentation i kollegiale organer m. v., er optaget til behandling i tilslutning til universitetsadministrationsudvalgets anden betænkning. Det er tanken i forbindelse hermed at fremsætte lovforslag om Århus universitets overgang til statsinstitution.

Regeringen lægger stor vægt på de overvejelser, som med udgangspunkt i planskitsen er iværksat om nye uddannelsesformer, om en mere fleksibel opbygning af de eftergymnasiale uddannelser og om en større koordination af disse uddannelser og uddannelsesinstitutioner. Den med virkning fra 1. september 1968 gennemførte nye humanistiske studieordning ved universiteterne tilsigter bl. a. at tilgodese en række af disse synspunkter og tilvejebringelsen af et kortere og mere hensigtsmæssigt tilrettelagt studieforløb. Regeringen vil søge disse bestræbelser videreført.

For Københavns universitet kan der forventes fremsat forslag om etablering af to nye undervisningsenheder, knyttet til henholdsvis Københavns amts sygehusvæsen og Københavns hospitalsvæsen som et led i den kliniske del af det lægevidenskabelige studium.

Det er regeringens hensigt at fremsætte lovforslag om at ophæve den i lov af 31. maj 1961 indeholdte bemyndigelse til etablering af en veterinær- og landbohøjskole i Odense.

Endelig skal nævnes, at der vil blive fremsat forslag til revision af loven om ungdommens uddannelsesfond.

Det videnskabelige og teknologiske arbejde på Risø vil blive fortsat efter de retningslinjer, for hvilke der er gjort rede i atomenergikommissionens årsberetninger samt i den af kommissionen i slutningen af 1967 afleverede plan for forskningsarbejdet på Risø for femåret 1967-72. Mellem atomenergikommissionen og de modsvarende institutioner i de andre nordiske lande er der oprettet en permanent koordineringskomité, hvis opgave det er at søge samarbejdet mellem de nordiske forskningsinstitutioner intensiveret med henblik på den bedst mulige udnyttelse af landenes ressourcer på dette område. Det er kommissionens håb, at til-

[Statsministeren.] svarende nært samarbejde vil komme i stand mellem de nordiske industrier og de nordiske kraftværker.

Regeringen agter i indeværende folketingsår at fremsætte lovforslag om Danmarks journalisthøjskole og institut for presseforskning. Ved forslaget vil det blive muligt at sikre en teoretisk journalistisk grunduddannelse og en videregående journalistisk undervisning og forskning.

I foråret 1967 nedsattes et udvalg til undersøgelse af baggrunden for den såkaldte bladdød og af samfundets interesse i og muligheder for at modvirke en fortsat nedgang i antallet af danske dagblade. Udvalget ventes at afgive betænkning i begyndelsen af det nye år.

Regeringen vil fortsat og i snævert samarbejde med Norge og Sverige virke for at tilvejebringe de bedst mulige vilkår for luftfarten.

I løbet af efteråret vil regeringen optage forhandlinger med den svenske regering om hele det problemkompleks, der knytter sig til etablering af en Øresundsbro i forbindelse med anlæg af en storlufthavn. Regeringen vil gennem disse forhandlinger tilstræbe så hurtigt som muligt at nå til en afklaring af hovedproblemerne og fastlæggelse af et fælles dansk-svensk standpunkt til disse, således at sagen på dette grundlag kan forelægges for folketinget til principbeslutning i indeværende folketingsår.

På grundlag af den afgivne betænkning vedrørende provinslufthavne er det hensigten i løbet af efteråret at søge gennemført en debat i folketinget med henblik på at finde frem til en principbeslutning på dette område.

I overensstemmelse med principperne i hovedlandevejsloven agtes der i dette folketingsår fremsat de fornødne forslag vedrørende projektering og anlæg samt klassificering af motorveje og andre hovedlandeveje.

Den forventede redegørelse for undersøgelsesarbejdet vedrørende ajourføring af de tekniske, økonomiske og trafikale forudsætninger for en fast Store-Bæltsforbindelse kunne ikke afsluttes inden udløbet af

sidste folketingsår, men forventes fremlagt i efterårets løb.

Arbejdet i et af statsbanerne nedsat strukturudvalg forventes afsluttet med fremsættelse i indeværende folketingsår af forslag til ny styrelseslov for statsbanerne. Gennemførelse af denne lov vil muliggøre en forenkling og effektivisering af statsbanernes administrationsapparat.

Statsbanerne fortsætter moderniseringen af spor- og sikringsanlæg, især på hovedbanerne, til forøgelse af kapaciteten og til opnåelse af driftsmæssige besparelser.

For den storkøbenhavnske nærtrafiks vedkommende videreføres arbejdet med anlæggene af de tre nye S-baner, i første række Køgebugtbanen. Endvidere fortsætter leveringen af de nye tovognstog i moderne udformelse.

Regeringen har hermed afgivet to side-stillede redegørelser, en mundtlig og en skriftlig, til orientering om rigets almindelige stilling og regeringens arbejdsplaner for folketingsåret 1968-69.

Mødet genoptaget kl. 13.15.

Formanden: I henhold til det af folketinget den 4. august 1961 vedtagne forslag om overgang til næste sag på dagsordenen vil der være at nedsætte et udvalg på 17 medlemmer og 17 stedfortrædere til at følge regeringens forhandlinger om Danmarks optagelse i Det europæiske økonomiske Fællesskab.

I henhold til folketingsbeslutning af 3. marts 1965 vil der være at nedsætte et udvalg på 17 medlemmer og 17 stedfortrædere vedrørende de offentlige investeringer.

I henhold til folketingsbeslutning af 30. maj 1968 vil der være at nedsætte et udvalg på 21 medlemmer til at drøfte problemer og modtage information vedrørende en ny storlufthavn og en fast forbindelse over Øresund.

I henhold til lov nr. 54 af 5. marts 1954 om det udenrigspolitiske navn vil der være